Et vltra procedit dicens. {Et nihil impoſ. erit vobis.} RABA. Sic enim fides mentem noſtram capacem donis cœleſtibus facit, vt quęcumque volumus: facillime a fideli Domino impetrare poſſimus. CHRY. Si autem dixeris, vbi Apoſtoli montes tranſtulerunt? Illud dicam, quia multa maiora fecerunt, mortuos plurimos ſuſcitantes. Dicũtur autẽ poſt Apoſtolos ſancti quidam Apoſtolis minores: mõtes neceſſitate imminente tranſtuliſſe. Si autem Apoſtolorum tempore montes non ſunt tranſlati: hoc non fuit, quia nõ potuerunt, ſed quia noluerunt, vtilitate non imminente. Nec Dominus dixit, quòd hoc eſſent facturi, ſed ꝙ hoc facere poſſent. probabiliter tñ eſt factum eſſe: ſed ſcriptum non eſt. neque enim omnia miracula quæ fecerunt, ſcripta ſunt. HIERO. Vel montis tranſlatio non eius ſignificantur quem oculis carnis aſpicimus, ſed illius qui a Domino tranſlatus fuerat ex lunatico: qui per Prophetam corrumpere dicitur omnem terram. GLO. Vt ſit ſenſus: Dicetis monti huic, ideſt ſuperbo diabolo: Trãſi hinc, ideſt ab obſeſſo corpore in altum maris, ideſt in profundum inferni, & tranſibit & nihil im-

Lib.1.c.29. poſſibile erit vobis, ideſt nulla incommoditas inſanabilis. AVG. de Quæſt. euan. Vel aliter. Ne diſcipuli in miraculis faciendis extollerentur in ſuperbiam, admoniti ſunt potius per humilitatem fidei, quaſi per ſynapis granum elationem terrenam, quæ montis nomine ſignificata eſt, curare transferre. RABA. Dum autem docet Apoſtolus quomodo dæmõ debeat expelli: omnes inſtituit ad vitam, vt ſ. nouerimus grauiora quæque vel immundorum ſpirituum, vel hominum tentamenta ieiunijs, & orationibus eſſe ſuperanda, iram quoque Domini hoc remedio ſingulari poſſe placari. vnde ſubdit: {Hoc autem ge. non ei. niſi per ora. & ieiunium.} CHRY. Quod dicit, non ſolum de genere lunaticorum, ſed & vniuerſo genere dæmonum. Ieiunium enim multam ſapientiam imponit, & hominem quaſi angelum de cœlo conſtituit. & incorporeas poteſtates impugnat. Sed & oratione opus eſt, quaſi principaliori. Qui enim orat vt oportet, & ieiunat, nõ multis indiget, & ita non fit auarus: ſed ad eleemoſynam promptus eſt. Qui etiã ieiunat, leuis eſt, & vigilanter orat: & concupiſcentias pernitioſas extinguit, & propitiũ Deum facit, & animam ſuperbam humiliat. Qui ergo orat cum ieiunio, duplices habet alas, etiam ipſis ventis leuiores. Neque enim oſcitat, & torpet orans, quod & multi patiũtur, ſed eſt igne vehementior & terra fixior: ideoque talis maxime dæmonijs aduerſatur. nihil enim eſt homine decenter orante potẽtius. Si autem infirmum eſt tibi corpus ad continue ieiunandum: non tamen ad orandum. Et ſi ieiunare non potes: potes tamen nõ laſciuire. non paruum autem eſt hoc, neque multum a ieiunio diſtans. ORI. Si ergo aliquando oportuerit nos circa curationem tale aliquid patientium permanere non adiuremus, neque interrogemus, neque loquamur quaſi audienti ſpiritui immundo: ſed abigamus ieiunijs, & orationibus noſtris ſpiritus malignos. GLO. Vel hoc genus dæmonij, ideſt iſta carnalium voluptatum mutabilitas, non vincitur, niſi ſpiritus oratione confirmetur, & caro p ieiunium maceretur. REMI. Vel ieiunium hic intelligitur generale, quo non ſolum abſtinemus a cibis, ſed ab omnibus illecebris carnalibus, & peccatorum paſſionibus. Similiter oratio intelligenda eſt generalis, quæ in pijs, & bonis operibus conſiſtit. De qua dicit Apoſtolus: Sine intermiſſione orate.

f ¶ REMI. Sæpe Dominus myſteria ſuæ paſſionis diſcipulis prædixit, vt quãdo accidenent, tanto leuius ea ferrent, quanto p̃cognita haberent. Et ideo hic dicitur: {Conuerſantibus autem eis in Gali. il. Ie. Filius ho. tra. in ma. hominum, & occident eũ.}

Tract.4. ORI. Videntur quidem hæc illis quæ ſupra dixerat, ſimilia eſſe, vt facile quis dicat Dominum eadem ipſa repetere, quod non eſt ita: tradendum enim, ſuperius non eſt dictum: hic autem non ſolum tradendum, ſed etiam in manus hominum tradendum audiuimus. Traditum igitur Apoſtolus filium narrat a Deo patre, ſed etiã contrariæ poteſtates eum in manus hominum tradiderunt. HIERO. Semper autem proſperis miſcet triſtia. Si enim contriſtat quos occidendus eſt, debet lætificare, quod ſubditur. {Et die tertia reſurget.}

Hom.59. CHRY. Neque enim multum tempus dixit, quo in morte maneret, ſed tertia die ſe dixit reſurrecturũ. ORI. Prædicente autem hæc Domino, triſtati ſunt diſcipuli: vnde ſequitur: {Et contriſtati ſunt vehementer.} Vt attendentes ad illud qđ F dixerat. Et tertia die reſurget, nec conſiderantes quis eſſet, cui ad deſtruendam mortem trium dierum tempus ſufficeret. HIER. Porro, ꝙ contriſtabantur vehementer, non de infidelitate venit: verum pro dilectione Magiſtri, nihil de eo ſiniſtrum, & humile patiuntur audire.

f Conuerſantibus autem eis in Galilæa, dixrt illis Ieſus: Filius hominis tradendus eſt in manus hominum, & occident em, & tertia die reſurget. Et contriſtati ſunt vehementer.

g Et cum veniſſent Capharnaũ: acceſſerunt qui didrachmam accipiebant ad Petrum, & dixerũt ei: Magiſter veſter non ſoluit didrachma? Ait: etiam. Et cum intraſſet in domum, præuenit eum G Ieſus dicens: Quid tibi videtur Simon? Reges terræ a quibus accipiunt tributum, vel cenſum, a filijs ſuis, an ab alienis? Et ille dixit: Ab alienis. Dixit illi Ieſus: Ergo liberi ſunt filij. Vt autem non ſcandalizemus eos, vade ad mare, & mitte hamum, & eum piſcem qui primus aſcenderit, tolle. Et aperto ore eius inuenies ſtaterem, illum ſumens, da eis pro me, & te.

g ¶ GLO. Quia diſcipuli audita Domini paſſione contriſtati erant, ne aliquis paſſionem Chriſti neceſſitati aſcriberet nõ humilitati, ſubiungit factum, in quo Chriſti libertas & humilitas demonſtratur, vnde dicitur. {Et cum ve. ca. acceſ. qui didra. acci. ad pe. & di. ei. Magiſter veſter non ſol. didrachma?} HILA. Dñs didrachma ſoluere poſtulatur .i. denarios. hoc enim omni Iſrael lex pro redemptione corporis, & animæ conſtituerat in miniſterio templi ſeruientium. CHRY. Hom.59.

Cum enim primogenita Aegyptiorum interfecit Deus, tunc tribũ Leui pro eis accepit. Deinde quia primogenitis qui erãt apud Iudæos, minor huius tribus numerus erat pro deficientibus in numerum, ſiclum iuſſit inferri, & ex tunc tenuit conſuetudo, vt primogenita vectigal hoc inferrent. Quia igitur primogenitus erat Chriſtus: videbatur autem diſcipulorum primus eſſe Petrus: ad eum accedunt. Et ut mihi videtur, non in vnaquaque ciuitate hoc expetebant: Ideoque in Capharnaum adeunt Chriſtum: quia ei⁹ patria exiſtimabatur. HIERO. Vel aliter: Poſt Auguſtum Cæſarem Iudæa facta eſt tributaria, omnes cenſi capite ferebantur. vn H de & Ioſeph cũ Maria cognata ſua profeſſus eſt in Bethleem. Rurſus, quoniam Dominus nutritus erat in Nazareth, quod eſt oppidum Galileę, ſubiacens Capharnaum vrbi, ibi depoſcitur tributũ, & pro ſignorum magnitudine hi qui exigebant non audebant ipſum repetere, ſed diſcipulum conueniunt. CHRY. Et neque hunc cum multa vehementia: ſed manſuetius. neque enim incuſantes, ſed interrogantes dixerunt: {Magiſter veſter non ſoluit didrachma?} HIERO. Siue malitioſe interrogant, vtrum reddat tributa, an contradicat Cæſaris voluntati. CHRY. Quid igitur Petrus: {Ait: etiam} Et his quidem dixit quoniam ſoluit: Chriſto autem non dixit: erubeſcens fortaſsis pro his ei loqui. GLO. Vel aliter: Et Petrus reſpondit: {Etiam .i. ita eſt, ꝙ non ſoluit. voluit aũt Petrus Dño intimare, ꝙ Herodiani peterent cenſum, ſed Dominus præuenit eum. vnde ſequitur. {Et cum intraſ. do. præ. eũ. Ie. di. Reges terræ, a quibus reci. tri. vel cenſnm .i. reddi- I tum de capite: a filiis ſuis, an ab alienis?} HIERO. Ante quidẽ quam Petrus ſuggerat: Dominus interrogat, ne ſcandalizentur diſcipuli ad poſtulationem tributi, cum videant eum noſſe quæ abſente ſe, geſta ſunt. Sequitur: {At ille dixit. Ab alie.} Dixit illis Ieſus. Ergo liberi ſunt filij. ORI. Sermo iſte duplicem habet ſen- Tract.4.

ſum. Secundum vnum .n. filij regum terræ, liberi ſunt apud Reges terræ, extranei autem extra terram liberi non ſunt. propter eos qui deprimunt eos, ſicut Aegyptij filios Iſrael ſerui. Secundum alterum autem propter hoc ipſum, ꝙ aliqui ſunt alieni a filiis regũ terræ: ſed ſunt filii Dei: liberi ſunt, qui manent in verbis Ieſu, & cognouerunt veritatem, & veritas liberauit eos a ſeruitute peccati: Filii autem Regum terræ liberi non ſunt, quoniam omnis qui facit peccatum, ſeruus eſt peccati. HIERO. Dominus autẽ noſter & ſecundum carnem, & ſecundum ſpiritum filius erat Regis, vel ex Dauid ſtirpe generatus, vel omnipotentis patris verbum, er K go tributa quaſi filius regis non debebat. AVGV. de Quæſtio. Lib.1.c.23

euan. Dicit enim in omni regno liberos eſſe filios, ideſt non eſſe vectigabiles. Multo ergo magis liberi eſſe debent, in quolibet regno terreno filij regni ipſius, ſub quo ſunt omnia regna terrena. CHRYSOSTOMVS. Si autem non erat filius, inaniter hoc exemplum induxit. Sed dicet aliquis: Filius eſt, ſed non proprius: eſt ergo alienus, & ſic hoc exemplum nõ habet veritatẽ. Ipſe enim de propriis filiis diſputat, ad quorum differentiam alienos vocat, qui non ex parentibus ſubſtantialiter nati ſunt. Intende autem qualiter & hinc Chriſtus certificat eam cognitionem q̃ Petro reuelata eſt a Deo, per quam dixit: Tu es Chriſtus fili⁹ Dei uiui. HIERO. Quàmuis ergo liber eſſet, quia tamen humilitatem carnis aſſumpſerat, debuit omnem iuſtitiam adimplere. vnde ſequitur. Vt autem non ſcã. eos va. ad mare. ORI. Conſequens quoque eſt intelligere, quoniam quotiens exurgunt quidam, qui per iuſtitiam tollant noſtra terrena: Reges huius terræ eos tranſmittunt, vt exigant a nobis quæ ſunt ipſorum, & ſuo exemplo prohibet

hibet Dominus aliquod ſcandalum fieri etiam huiuſmodi hominibus, ſiue ne amplius peccent, ſiue ut ſaluentur. Filius enim Dei qui nullum opus fecit ſeruile, quaſi habens formam ſerui quam p̱pter hominem ſuſcepit tributum, & cenſum dedit. HIERON. Quid primum in hoc loco mirer neſcio: vtrum præſcientiam, an magnitudinem Saluatoris: Præſcientiam, ꝙ nouerat habere piſcẽ in ore ſtaterem, & ꝙ primus ipſe capiend⁹ eſſet. magnitudinem, atque virtutem ſi ad eius verbum ſtater in ore piſcis creatus eſt, & quod futurũ erat: ipſe loquẽdo fecerit. Ipſe ergo Chriſtus p̱pter eximiam charitatem, & crucem ſuſtinuit, & tributa reddidit. nos infœlices qui Chriſti cenſemur nomine, & nihil tanta dignũ facimus maieſtate, pro illius honore, & tributa non reddimus, & quaſi filij regis a vectigalibus immunes ſumus. Hoc etiam ſimpliciter intellectum ædificat auditorem: dum audit Dominum tantæ fuiſſe paupertatis, vt vnde tributa pro ſe & Apoſtolo redderet, nõ habuerit. Quod ſiquis obiicere voluerit, quomodo Iudas in loculis portabat pecuniam: reſpondebimus, rem pauperũ in vſus ſuos conuertere nephas putauit, nobiſque idem tribuit exemplum. CHRY. Vel ideo non ex repoſitis iubet dare, vt oſtendat quòd maris, & piſcium dominetur. ORI. Vel quoniam Ieſus non habuit imaginem Cæſaris. princeps enim huius ſæculi nihil habebat in eo, propterea non ex proprio, ſed ex mari imaginem Cæſaris accepit. non autem ſuſcepit ipſe ſtaterem, neque fecit eum ſibi poſſeſſionem, ne ſit aliquando imago Cæſaris apud imaginem inuiſibilis Dei. Vide etiam Chriſti prudentiam, qualiter nec renuit C tributum, nec ſimpliciter iubet dari, ſed prius oſtendit ſe non eſſe obnoxium, & tũc dat: quorum vnum fecit. ſ. dare tributum, vt illi. ſ. exactores non ſcandalizentur. hoc autem. ſ. vt oſtendat ſe liberũ, vt non ſcandalizentur diſcipuli. alio vero loco contemnit Phariſæorum ſcandalum, quando de eſcis diſputabat: docens nos ſcire tempora ſecundum quæ oportet non contemnere eos qui ſcandalizantur, & ſecundum quæ oportet contemnere. GREG. ſuper

Hom.7. Ezechielem. Conſiderandum enim eſt, quia inquantum ſine peccato poſſumus, vitare proximorum ſcandalum debemus. Si autem de veritate ſcandalum ſumitur, vtilius permittitur naſci ſcandalũ q̃ veritas relinquatur. CHRY. Sicut autem ſtupeſcis de Chriſti virtute: ita admirare Petri fidem, quoniam rei tam difficili obediuit. Ideoque de fide eum remunerans, copulauit eum ſibi in tributi datione quod fuit abundantis honoris. Et hoc eſt quod dicĩt. D {Inue. ſta. il. ſu. da eis pro me & te.} GLO. Conſuetudo enim erat, vt vnuſquiſque pro ſe didrachma redderet. Stater vero eſt pondus duorum didrachmatum. ORI. Myſtice autem in agro conſolationis: ſic enim interpretatur Capharnaum, conſolatur omnem diſcipulum & liberum filium eſſe pronunciat, & dat ei virtutem piſcandi primum piſcem, vt aſcendente eo conſolationem accipiat Petrus ſuper eum, quem piſcatus eſt. HILA. Cum autem primum piſcem admonetur Petrus inquirere, aſcenſuri oſtenduntur & plures. Beatus ille primus Martyr Stephanus, primus aſcendit, & ſtaterem in ore continuit. In quo didrachma noue p̃dicationis tanquam duo denarij habebantur. Dei enim gloriam, & Dominum Chriſtum in paſſione contuens prædicabat. HIER. Vel iſte piſcis primus captus, eſt primus Adam, qui per ſecundum Adam liberatur, & id quod in ore eius: hoc eſt in confeſſione fuit inuentum, pro Petro & Domino redditur. ORI. Cum etiã videris auarum hominem ab aliquo Petro correctum, ꝙ abſtulit de ore eius verbum pecuniæ: dices eum aſcendiſſe de mari, ideſt de E fluctibus ſolicitudinum auaritiæ ad hamum rationabilem, & comprehenſum, atque ſaluatum ab aliquo Petro, qui eum docuit veritatem, vt pro ſtatere habeat imaginem Dei, ideſt eloquia eius. HIERO. Et pulchre illud ipſum quidem datur precium, ſed diuiſum eſt, quia pro Petro quaſi pro peccatore preciũ reddebatur: Dominus autem noſter peccatum non fecit. Oſtenditur autem ſimilitudo carnis, dum eodẽ & Dominus, & ſeruus precio liberanĩ.

CAP. XVIII.

IN illa hora acceſſerunt diſcipuli ad Ieſum dicentes: Quiſputas maior eſt in regno cœlorum? Et aduocans Ieſus paruulum, ſtatuit eum in medio eorum, & dixit: B Amen dico vobis, niſi conuerſi fueritis, & efficiamini ſicut paruuli, non intrabitis in regnum cœlorum. Quicumque ergo humiliauerit ſe ſicut paruulus iſte: hic eſt maior in regno cælorum. Et qui ſuceperit vnum paruulũ talem in nomine meo, me ſuſci-

CAP. XVIII.

HIERO. Quia diſcipuli viderant pro Petro & Domino idem tributum redditum, ex qualitate precii arbitrati ſunt omnibus Apoſtolis Petrum eſſe prælatum.

Hom.59. CHRY. Vnde paſſi ſunt aliquod humanum quod Euangeliſta deſignat dicens. {In illa hora acceſſerunt diſcipuli ad Ieſum dicentes: Quiſputas maior eſt in regno cœlorum?} Verecundati ſiquidem paſsionem confiteri, quam paſſi ſunt: non dicũt A manifeſte: Petrũ cur præhonoraſti nobis? ſed indeterminate interrogant: {Quis maior eſt?} Quando autem tres præhonoratos viderunt. ſ. Petrum, Iacobum, & Ioannem in transfiguratione, nihil tale paſſi ſunt. quando vero in vnum ſolum contulit honorẽ, tunc doluerunt. Tu autem conſidera primum quidem, ꝙ nihil eorum, quæ ſunt in terris quærunt: deinde, ꝙ poſtea hanc paſsionem depoſuerũt. Nos autem neque ad defectus eorum contingere poſſum⁹. neque .n. quærimus: {Quis maior eſt in regno cœlorum, ſed quis maior eſt in regno terræ.

Tract.5. ORI. In his autem imitatores diſcipulorum eſſe debemus, ſiquando aliquid in nobis dubium quæritur, & non inuenitur, vt cum omni conſenſu accedamus ad Ieſum, qui potens eſt illuminare corda hominum ad intelligendam ſolutionem omnium quæſtionum. Interrogemus ẽt aliquem doctorum, qui præpoſiti habentur in eccleſijs. Sciebant autem diſcipuli hoc interrogantes, quia non eſt æqualitas ſanctorum in regno cœleſti, ſed quomodo maior, & qualiter viuens minimus, hoc diſcere cupiebant. Vel ſciebant quis eſſet minimus, & quis magnus, ex eo quòd ſupra Domin⁹ dixerat, ſed ex multis magnis quis eſſet maior, hoc eis non erat manifeſtum. HIERO. Videns autem Ieſus cogitationes eorum voluit deſiderio gloriæ humilitatis contentionem ſanare. vnde ſequitur. {Et adu. Ie. paruu. ſta. eum in me. eorum. CHRY. Mihi videtur valde paruulum in medio ſtatuere: omnibus paſſionibus exutum. HIERO. Vt in C eo, & ætatem quęreret, & ſimilitudinem innocentiæ demõſtraret. vel certe paruulum ſtatuit in medio eorum, ſeipſum qui non venerat miniſtrari, ſed miniſtrare, vt eis humilitatis tribueret exẽplũ. Alij paruulum interprætantur Spiritumſanctum, quem poſuerit in cordibus diſcipulorum, vt ſuperbiam in humilitatem mutaret. Sequitur. {Et dixit: Amen di. vo. niſi conuer. fue. & efficia. ſicut paruuli non intr. in reg. cœlorum. Non præcipit Apoſtolis, vt ætatem habeant paruulorum, ſed innocentiam, & ꝙ illi per annos poſſident: hi poſſideant per induſtriam, vt malitia non ſapientia paruuli ſint. Ac ſi dicat. Sicut iſte paruulus, cuius vobis exemplum tribuo non perſeuerat in iracundia, læſus non meminit, videns pulchram mulierem, non delectatur, non aliud cogitat, & aliud loquitur, ſic & vos, niſi talem habueritis innocentiam, & animi puritatem in regnum cœlorum non poteritis intrare. HILA. Pueros etiam credentes omnes per audientię fidem nuncupauit. hi enim D patrem ſequuntur, matrem amant, velle malum neſciunt, curam opum negligunt, non inſoleſcunt, non oderunt, non mentiuntur, dictis credunt, & quod audiunt, verum habent. Litera ergo ſic legitur. GLO. Niſi conuerſi fueritis ab hac elatione, & indignatione, in qua modo eſtis, & efficiamini omnes innocentes, & humiles per virtutem, ſicut paruuli ſunt per ætatem, non intrabitis in regnum cœlorum, & quãdoquidem aliter non intraĩ. {Quicumque ergo humiliauerit ſe ſicut paruulus iſte, hic maior eſt in regno cœlorũ. Quanto enim quis erit humilior, tanto maior efficitur in regno cœlorũ. REMI. Ideſt in cognitione gratiæ, vel eccleſiaſtica dignitate, vel certe in æterna beatitudine. HIERO. Vel aliter. Quicumque humiliauerit ſe ſicut paruulus iſte .i. qui ſe in exemplum mei humiliauerit, hic intrabit in regnum cœlorum. Sequiĩ. {Et qui ſuſceperit vnum paruu. ta. in nomine meo, me ſuſcipit.} CHRY. Ac ſi di. Non ſolum ſi tales efficiamini, mercedem accipitis, ſed etſi alios tales propter me honorabitis, & honoris qui eſt ad illos retributionem vobis determino regnum. Magis autem E quod multo maius eſt ponit dicens, Me ſuſcipit. HIERO. Qui enim talis fuerit, vt Chriſti imitetur humilitatem, & innocentiã, in eo Chriſtus ſuſcipitur, & prudenter, ne cum delatũ fuerit Apoſtolis, ſe putent honoratos adiecit, non ſuo illos merito, ſed Magiſtri honore ſuſcipiendos. CHRY. Deinde facile ſuſceptibilem hunc ſermonem facit: pœnam inducens. vnde ſequitur. {Qui autem ſcandalizat vnum de puſillis iſtis. Ac ſi diceret. Sicut qui hos honorant propter me, mercedem habent, ita & qui hos dehonorant, vltimam ſuſtinebunt vindictam. Si autem conuitium ſcandalum vocat, ne mireris. multi enim puſillanimes, ex eo ꝙ deſpiciuntur, ſcandalizati ſunt. HIERO. Nota, ꝙ qui ſcandalizatur paruulus eſt. maiores enim ſcandala non recipiunt. Et q̃q̃ generalis poſſit eſſe ſententia aduerſus omnes qui aliquem ſcandalizant, tamen iuxta conſequentiam ſermonis, etiam contra Apoſtolos dictum intelligi poteſt, qui interrogando quis maior eſſet in regno cœlorum, videbantur inter ſe de dignitate contendere. & ſi in hoc vitio permanſiſſent, poterant eos, quos ad fidem vocabant per ſuũ ſcandalum perdere, dum Apoſtolos viderent iter ſe de honore pugnare.